

ROOKVRIJE PUBLIEKE RUIMTE: VISIE VAN KOM OP TEGEN KANKER

Hoorzitting 'Conceptnota voor nieuwe regelgeving over een rookvrije publieke ruimte' -
Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

16 februari 2022 – Veerle Maes, Expert Kankerpreventie

Kom op
tegen Kanker

Kanker vermijden 🖐️

Kanker bestrijden 🥊

Kanker verzachten 🩹

ROKEN: EEN BELANGRIJKE FOCUS BINNEN 'KANKER VERMIJDEN'

○ Roken = belangrijkste vermijdbare oorzaak van kanker

- 1 op 3 kankers wordt veroorzaakt door roken
- Wereldwijd jaarlijks meer dan 8 miljoen tabaksdoden
- In België 14.000 vroegtijdige overlijdens per jaar

○ Tabaksindustrie vindt steeds opnieuw 'replacement smokers'

- Jongeren = geprefereerde doelgroep
- Elke week beginnen honderden jongeren te roken
- Bijna 90% blijvende rokers begonnen als minderjarige

○ We dweilen met de kraan open

➔ **Kinderen en jongeren beschermen tegen tabaksverslaving
= DÉ strategie als we de tabakskraan dicht willen**

BELANGRIJKE MISSIE KOM OP TEGEN KANKER: JONGEREN VAN DE SIGARET HOUDEN

- **Kom op tegen Kanker: antirookcampagnes voor jongeren**
- **Kom op tegen Kanker als lid van de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving**
 - Een van de initiatiefnemers
 - Samenwerkingsverband met negen partners

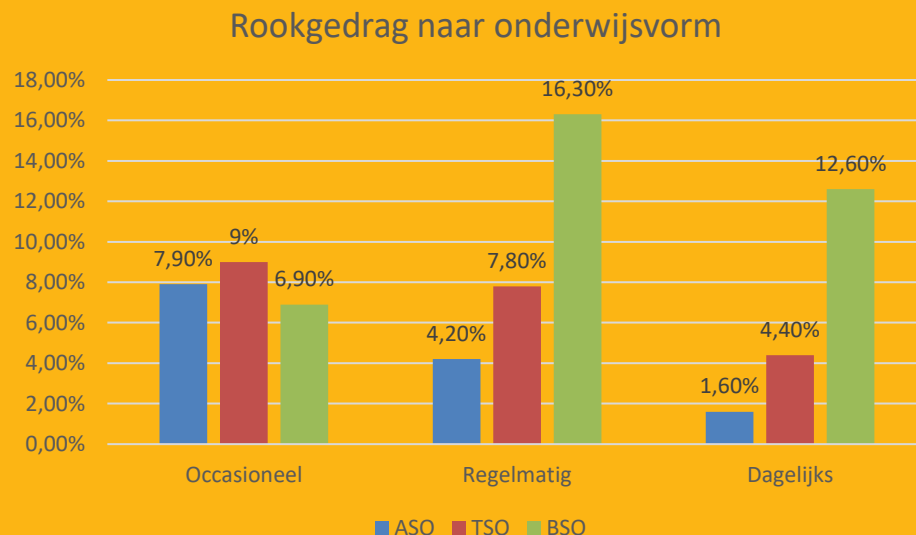

- Campagne 'Generatie Rookvrij'

ANTIROOKCAMPAGNES VOOR JONGEREN

Het uitgangspunt

- Aantal rokende jongeren is voorbij de decennia teruggelopen, maar cijfers blijven hoog in TSO en vooral BSO

Bron: VAD leerlingenbevraging 2018-2019

- Nog altijd heel wat misvattingen over roken bij Vlaamse jeugd

ANTIROOKCAMPAGNES VOOR JONGEREN

Onze aanpak

- **Insteek: 'Jongeren benaderen via de kanalen die hen bereiken en hen een boodschap geven waar ze voor open staan'**
 - Jongeren zijn geen gemakkelijke doelgroep om te bereiken → eerst onderzoek naar hoe we hen kunnen bereiken
 - Belang van juiste leeftijd om tot hen door te dringen → tussen 12 en 15 jaar = net voordat ze echt beginnen te roken
 - Benadering via peers werken met influencers
 - Niet 'met het vingertje'
- **Doel: cool uit de sigaret halen + sterken in 'nee' zeggen**
→ zodat jongeren nooit beginnen met roken

ANTIROOKCAMPAGNES VOOR JONGEREN

Een overzicht

○ Voorbij zes jaar gerichte campagnes

- Vloggers versus sigaretten (2016 – 2017 – 2018)
- Instaverliefd (2019)
- Instagefikst (2020)
- #WhatTheSmoke & #RIProken (2021)

○ Telkens meting bereik en impact

- #WhatTheSmoke & #RIProken op sociale media:
 - 4.341.531 views
 - 438.701 likes
 - 10.820 comments
- Analyse bereik en impact loopt nog

BINNEN KADER VAN DE ALLIANTIE VOOR EEN ROOKVRIJE SAMENLEVING

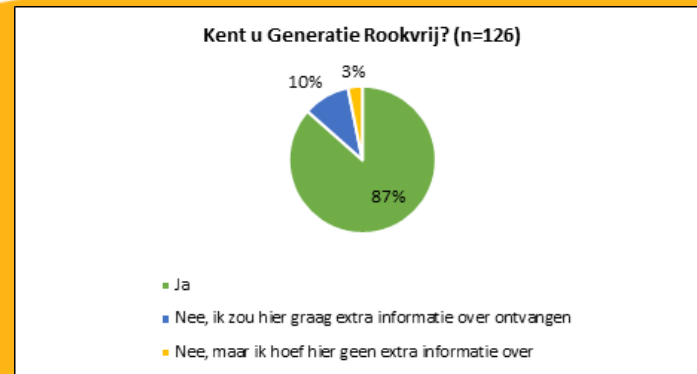
- Missie: een samenleving waar niemand nog (over)lijdt aan de gevolgen van roken en meeroken
- Twee pijlers die elkaar versterken
 - Voorkomen dat er nieuwe rokers bijkomen
 - Aantal rokers terugdringen
- Campagne 'Generatie Rookvrij'
- Ieder kind geboren vanaf 2019 heeft recht rookvrij op te groeien
- 2037: eerste rookvrije generatie
- Uitgangspunt: zien roken, doet roken → roken denormaliseren door zoveel mogelijk omgevingen waar veel kinderen komen rookvrij te maken

GENERATIE ROOKVRIJ: EEN SUCCESVERHAAL

- **Generatie Rookvrij is goed bekend bij lokale besturen**

Bron: Vragenlijst naar lokale Vlaamse besturen – december 2021

- **Momenteel zijn 133 Vlaamse steden en gemeenten bezig met Generatie Rookvrij**
- **In Vlaanderen rookvrij gemaakt in het kader van Generatie Rookvrij (sinds 2019):**

951 speelterreinen

207 sportterreinen

AANTAL ROOKVRIJE OMGEVINGEN GROEIT

○ **Gunstige gevolgen rookvrije omgevingen**

- Denormalisatie rookgedrag (zien roken, doet roken)
- Gezondheidseffect (roken en meerroken)
- Positieve impact op het milieu (peukenproblematiek)

○ **Ook het draagvlak groeit**

CONCEPTNOTA NIEUWE REGELGEVING ROOKVRIJE PUBLIEKE RUIMTE: VISIE KOM OP TEGEN KANKER

- Vanuit beleid engagement om in te zetten op rookvrije omgevingen = zeer positief
- Huidige ad hoc-beleid (in de ene gemeente wel, in de andere niet) zorgt inderdaad voor verwarring
- Belangrijke aandachtspunten
 - Rookvrije omgevingen dienen deel uit te maken van een geheel van samenhangende maatregelen
 - Belangrijk: verschillende omgevingen goed definiëren en gefaseerd te werk gaan
 - **Prioritaire settings** voorrang geven (sportterreinen, speelterreinen, kinderboerderijen, jeugdverenigingen, schoolomgevingen, rookvrije zorg)
 - **Voorbeeldfunctie** is ook belangrijk (bv. gebouwen lokale besturen)

CONCEPTNOTA NIEUWE REGELGEVING ROOKVRIJE PUBLIEKE RUIMTE: VISIE KOM OP TEGEN KANKER

○ Belangrijke aandachtspunten (vervolg 1/2)

- In voorstel ook sprake van
 - Haltes openbaar vervoer
 - De Lijn: momenteel verbod in schuilhokjes
 - Ruimere omgeving dan schuilhokjes niet eerste prioriteit, maar kan op termijn overwogen worden onder bepaalde voorwaarden
 - NMBS: ambitie om perrons rookvrij te maken, wetswijziging is aangewezen (en ligt op tafel)
 - Privédomeinen waar veel kinderen komen
 - Er bestaan al inspirerende voorbeelden, bv. Zoo Antwerpen en Planckendael (rookvrij met rookzones)
 - Goede zaak om verder uit te breiden, maar stapsgewijs en rekening houden met rokers (rookzones)

CONCEPTNOTA NIEUWE REGELGEVING ROOKVRIJE PUBLIEKE RUIMTE: VISIE KOM OP TEGEN KANKER

○ Belangrijke aandachtspunten (vervolg 2/2)

- Positieve labeling is belangrijk
- Nadelen van een rookverbod
 - Handhavingsprobleem
 - Druist in tegen strategie om maatschappelijk draagvlak te creëren
 - van onderuit creëren
 - in samenwerking met rokers
 - met positieve en inclusieve boodschap

VISIE VAN KOM OP TEGEN KANKER: CONCLUSIE

- **Een uitbreiding van de rookvrije publieke ruimtes – met prioriteit voor omgevingen waar veel kinderen komen – is zeker wenselijk indien:**
 - Deze maatregel past in een samenhangend geheel van maatregelen
 - De omgevingen goed gedefinieerd worden en voor een gefaseerde aanpak wordt gekozen met voorrang voor prioritaire settings
 - Positieve labeling verkozen wordt boven een wildgroei aan rookverboden
- **Kom op tegen Kanker & de Alliantie voor een Rookvrije Samenleving staan klaar met hun expertise en kijken ernaar uit om de nieuwe regelgeving rond rookvrije omgevingen mee vorm te geven**

BEDANKT!

**Dienst Preventie & Vroegopsporing
Kom op tegen Kanker**

veerle.maes@komoptegenkanker.be
ann.gils@komoptegenkanker.be